

TALEPAPIR

”Det talte ord gælder”

Spørgsmål

”I en situation, hvor Danmark har alvorlige problemer med at nå både sit klimamål for 2025 og målet i EU’s vandrammedirektiv om god miljøtilstand i 2027, bedes ministeren redegøre for, hvorfor regeringen ikke har handlet rettidigt for at sikre, at de EU-midler, der under landdistriktsprogrammet 2014-2022 var øremærket til udtag af lavbundsjerne og kollektive virkemidler i kvælstofindsatsen, blev brugt på at realisere konkrete projekter til gavn for opnåelsen af Danmarks klima- og vandmiljømål. Konsekvensen af regeringens manglende handling er, at Danmark nu risikerer at skulle betale 1,6 mia. kr. tilbage til EU ved udgangen af 2025. Hvad vil regeringen vil gøre for at sikre, at de resterende midler bruges til at realisere de planlagte projekter inden for tidsfristen? Hvordan vil det påvirke finansieringen af hhv. udtag af lavbundsjerne og implementeringen af Danmarks kvælstofindsats, at Danmark står til at skulle betale 1,6 mia. kroner tilbage til EU, hvis midlerne ikke kan bruges inden udgangen af 2025? Der henvises til MOF alm. del – bilag 142.”

Stillet efter ønske fra Søren Egge Rasmussen (EL).

TALEPAPIR

Svar

Tak for spørgsmålet.

At hjemtage så mange af EU's midler som overhovedet muligt er én af mine prioriteter og et vigtigt fokusområde for mig som fødevareminister.

Særligt når det er midler, der skal gå til at udvikle landbrugserhvervet og bidrage til klima- og miljøindsatsen.

Derfor er det selvfølgelig mildest talt også en rigtig træls situation, vi er havnet i. Der er udsigt til, at kun knap 8 ud af de afsatte godt 9 mia. kr. under Landdistriktsprogrammet vil kunne hjemtages, inden fristen udløber ved udgangen af næste år.

TALEPAPIR

Hvorfor står vi her i dag?

Så hvorfor står vi så her i dag? Jeg vil gerne begynde tilbage i 2014, hvor Landdistriktsprogrammet netop var begyndt sammen med en ny periode i den fælles landbrugspolitik.

Der var som udgangspunkt i alt 5,9 mia. kr. EU-midler til rådighed i Landdistriktsprogrammet for perioden 2014 til 2022.

5,9 mia. kr. er mange penge, men det var vurderingen i de første år af programmet, at man ville kunne iværksætte endnu flere indsatser og dermed bruge flere midler på udvikling af landbrugserhvervet og klima- og miljøindsatser.

Derfor valgte skiftende regeringer hen over de næste syv år at overføre midler fra den direkte støtte til Landdistriktsprogrammet.

TALEPAPIR

Det første år var det 5 pct. af den direkte støtte, man overførte. Men i de sidste år var der politisk flertal for at øge dette til 7 pct. I 2021 blev det således besluttet at tilføre ikke mindre end 450 mio. kr. til programmet i 2022.

I alt blev der i perioden overført 3,1 mia. kr. fra den direkte støtte til Landdistriktsprogrammet.

Det er jo ikke i sig selv et problem at ville igangsætte initiativer for flere midler. Men man bliver nødt til at spørge sig selv, om det er muligt at få afløb for dem først.

I 2021, hvor man sidste gang traf beslutning om at øge Landdistriktsprogrammet, blev der fra Landbrugsstyrelsens side klart advaret mod at overføre flere midler fra den direkte støtte, da der var stor risiko for, at det ikke ville være muligt at nå at få pengene ud at arbejde for den grønne omstilling. Det kunne man allerede læse om i Altinget d. 25. august 2021.

TALEPAPIR

Det blev dog hurtigt klart, at nogle af regeringens støttepartier, herunder spørgeren selv, fortsat pressede på for at overføre midler.

Derfor blev beslutningen om yderligere overførsel truffet, så der i 2022 blev tilført yderligere 450 mio. kr. til Landdistriktsprogrammet fra den direkte støtte. En beslutning, der blev truffet med åbne øjne.

Beslutningen blev oven i købet truffet i forlængelse af, at der i 2020 var tilført yderligere 400 mio. kr. fra EU som en del af en COVID19-pakke.

Hvilket jo blot gjorde ondt værre.

Derfor er vi endt med et Landdistriktsprogram med ikke mindre end 9,4 mia. kr. i EU-midler. Et beløb der er flere mia. kr. højere end det, der oprindeligt blev afsat til programmet.

TALEPAPIR

Af dem regner Fødevareministeriet nu med, at vi kan hjemtage ca. 8 mia. kr. Dermed står vi også i en situation, hvor der – som spørgeren rigtigt påpeger – er risiko for, at op mod 1,6 mia. kr. ikke vil blive hjemtaget.

Det er et stort problem.

Men jeg synes man skal have historikken med i baghovedet, når kritikken kommer fra et parti, der var med til at presse på for, at der skulle flere midler til Landdistriktsprogrammet, end hvad det kunne bære. Og imod, hvad der fagligt blev anbefalet af Landbrugsstyrelsen.

Hvad er der sat i værk?

Når det er sagt, så hersker der ingen tvivl om, at vi står med et problem i dag, som i videst muligt omfang skal håndteres. Og jeg kan forsikre om, at handsken er blevet taget op.

TALEPAPIR

Der blev allerede kort efter, at udfordringen var kendt, nedsat en tværministeriel task force for hjemtagning af Landdistriktsprogrammet.

Og der blev igangsat et arbejde sammen med erhvervet for at identificere initiativer, der kunne hjælpe på hjemtagningen.

Der er blevet lavet et nabetjek for at kigge på, om andre landes ordninger og tilgange kunne inspirere til nye initiativer.

Samtidig har der løbende været dialog med forligskredsen bag landbrugsaftalen om status på udfordringen.

Første gang, det var på dagsordenen var helt tilbage den 29. juni 2022. Siden da har det været på dagsordenen på møderne den 17. august 2022, 9. februar 2023, 21. april 2023, 8. juni 2023, 6. oktober 2023 og 30. november 2023.

TALEPAPIR

Derfor er det ikke korrekt, når spørgeren i medierne har udtalt, at han først hørte om det på et møde i forligskredsen hos mig i december 2023. Og der har flere gange været lejlighed til, at partierne har kunnet drøfte idéer til nye initiativer.

Og der er kommet mange nye ideer. Siden arbejdet gik i gang, er der samlet set igangsat analyser af mere end 75 forskellige potentielle initiativer til hjemtagning af midler.

Derfor er det heller ikke korrekt, når spørgeren i samrådsspørgsmålet siger, at regeringen ikke handler.

Tværtimod er der et stort arbejde i gang for at mindske det problem, som blandt andet spørgerens parti har været med til at skabe ved at presse på for, at flere midler skulle overføres til programmet, mod Landbrugsstyrelsens anbefaling.

TALEPAPIR

Ofte er EU-reglerne en barriere for, hvad vi kan bruge pengene på.

Derfor har ministeriet også igangsat et arbejde, hvor Kammeradvokaten hjælper med at vurdere de mange forslag, der er fremkommet i processerne. For at sikre, at der ikke er noget, ministeriet selv har overset i vurderingen af, om forslagene juridisk er realiserbare.

Der har også været en løbende og tæt dialog med EU-Kommissionen om, hvordan de kunne hjælpe os med at hjemtage flere af midlerne.

I september sidste år var jeg selv nede i Bruxelles til møde med landbrugskommissæren for at presse mest muligt på for at få imødekommet vores ønsker til nye initiativer.

TALEPAPIR

Noget afviste han desværre blankt, men det bidrog faktisk til, at EU-Kommission her i december godkendte yderligere to nye tiltag, der til sammen forventes at bidrage med 100 til 150 mio. kr. yderligere hjemtagning.

Det er dog langt fra de eneste initiativer, der er sat i værk.

I alt er der igangsat ni forskellige initiativer.

Vi har imødekommet overansøgning på tilskudsordningen Miljø- og Klimateknologi i 2022

Vi har øget tilsagnsrammerne på grønne ordninger, herunder mere end fordoblet rammen for ordningen Miljø- og Klimateknologi i 2023, og meldt en imødekommelse af alle kvalificerede ansøgninger på alle ansøgningsrunder ud.

TALEPAPIR

Den øgede tilsagnsramme er sket samtidig med ændrede kriterier for teltoverdækning af gylletanke, så bl.a. også små og mellemstore landbrug har fået bedre mulighed for at søge ind i ordningen.

Vi har fremrykket udbetaling af Pleje af græs og Økologisk Arealtilskud i 2025.

Vi har øget vores informationsindsats til landbrugerne om udnyttelse af tilsagn.

Vi har åbnet for flere naturtyper under ordningen til rydning og forberedelse til afgræsning af naturarealer.

Vi har forhøjet rammen til projektmodning forud for etablering af grønne bioraffineringsanlæg.

Senest åbner vi nu for udbetaling af restbeløb for 20-årige støttetilsagn under Landdistriktsprogrammet i 2025.

TALEPAPIR

Og så indfører vi en jordværditabsordning i forbindelse med jordfordelinger i lavbunds- og vådområdeprojekter.

I alt har vi igangsat initiativer, der vil kunne øge hjemtagningen med op til 500-600 mio. kr.

Men vi er ikke i mål. Og jeg må også være ærlig at sige, at med de rammebetingelser en række partier - herunder spørgerens - har været med til at give denne regering, så er det heller ikke realistisk, at vi kommer til at hjemtage alle midlerne i Landdistriktsprogrammet.

Især når de generelle rammebetingelser som stigende inflation, Ukraine krisen, corona og den usikkerhed, som det har medført for erhvervet, også udfordrer indsatsen.

Det er nogle af hovedårsagerne til at færre har søgt ind på tilskudsordningerne.

TALEPAPIR

Og at flere har annulleret de tilsagn, de har fået under Landdistriktsprogrammet. Det trækker desværre i den forkerte retning.

Men jeg kan forsikre om, at jeg har tænkt mig at gøre en sidste kraftanstrengelse for at sætte nye initiativer i værk, der kan afbøde hjemtagningsudfordringen, før det er for sent.

Finansiering af de kollektive indsats

Spørgeren rejser endelig en bekymring for, om der er midler til at realisere de kollektive indsats, som der er givet tilsagn til, når nu vi ikke kommer i mål med at hjemtage alle EU-midlerne i Landdistriktsprogrammet.

Jeg kan betrygge spørgeren i, at regeringen i sagens natur står på mål for de aftaler, den er ansvarlig for at gennemføre. Herunder at aftalernes gennemførelse finansieres.

Tak for ordet.